

4. Music and you – NY: Macmillan, 1988. – 290 p.

5. Mariusz Kruk, Mark Peterson. New Technological Applications for Foreign and Second Language Learning and Teaching. – Published in the United States of America by IGI Global Information Science Reference (an imprint of IGI Global). – 2020.

6. Judith V. Boettcher Rita-Marie Conrad. The Online Teaching Survival Guide. – 2016.

Лазаренко О.В.

старший викладач,

Менська дитяча музична школа

АНСАМБЛЕВА ГРА ЯК ОДИН З ЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ

Безперечно, однією з найбільш ефективних форм взаємодії із учнем було, є і буде індивідуальне заняття в межах навчального процесу у музичній школі. У науковій літературі неодноразово наголошувалось на важливості диференційного підходу викладача до своїх вихованців, котрий полягає у тому, що конкретна дитина та її здібності знаходяться в центрі уваги наставника. Поряд з цим варто відзначити, що багато викладачів несправедливо недооцінюють ефективність колективних форм взаємодії учнів як засобу у становленні творчої особистості.

Актуальність даної теми не викликає сумнівів. Дане питання було широко осмислене у працях низки дослідників, а саме: Ф. Ліпса, М. Імханицького, О. Полевіної, В. Ражнікова, Г. Коган, Ю. Цігарелли, Л. Циганюк, В. Ушеніна.

Метою нашого дослідження є вивчення та аналіз роботи викладача з ансамблем у музичній школі.

Перш за все, варто визначити переваги ансамблю як колективної форми музикування. На нашу думку, вислів американського поета і філософа, одного з найвидатніших мислителів і письменників США XIX ст. Ральфа Емерсона: «Спільна праця запалює в людях таку лють звершення, яку вони рідко можуть досягти поодиночі» є дуже влучним.

Ансамбль у перекладі з французької мови – разом. Поняття «ансамбль» означає поєднання різних елементів, що зустрічається у багатьох видах мистецтва. Музичний ансамбль – колективна форма гри, при якій всі

музики спільними зусиллями розкривають художній зміст твору. «Мистецтво ансамблевого виконання базується на вмінні виконавця зіставляти свою художню індивідуальність, свій стиль виконання та технічні прийоми з індивідуальністю, стилем та прийомами виконання партнерів, що забезпечує злагоджене виконання в цілому [1, с. 170].

Отож, ансамбль має надзвичайно важливе значення у процесі виховання різностороннього музиканта та формування кругозору учня музичної школи, адже виховує наступні якості: вміння слухати не лише своє виконання, а й загальне звучання всієї музичної тканини п'єси, вміння зацікавити своїми ідеями інших виконавців, сприяє активізації творчої уяви, розвитку музичного слуху, усіх видів пам'яті, як-от: раціональної, логічної, аналітичної, тощо і підвищує почуття відповідальності та товариства.

Оскільки робота з ансамблем є складним багаторівневим процесом, то важливо виокремити наступні етапи у роботі з колективом: підбір виконавців, налагодження чіткого розкладу репетицій, підбір репертуару, робота над музичним твором, робота в переддень концертного виступу і безпосередньо концертний виступ.

У межах першого етапу роботи з колективом бажано формувати ансамбль з учнів, які мають спільні інтереси, смаки, риси характеру та приблизно однаковий рівень володіння інструментом. Однак специфіка занять у музичній школі полягає у тому, що діти з різним рівнем знань, умінь та навичок проявляють бажання стати частинкою ансамблю. Ми вважаємо, що їм обов'язково потрібно надати таку можливість, бо навіть якщо дитина буде грати найпростішу партію, вона буде розвивати в собі якості, зазначені вище, й отримувати моральне та естетичне задоволення.

Що стосується розкладу репетицій ансамблю, то варто забезпечити наявність як спільних репетицій, так й індивідуальних занять та роботи над окремими партіями. Кожна з цих форм роботи має важливе значення у формуванні свідомого ставлення дитини до процесу навчання.

Варто наголосити на важливості й такого етапу роботи з колективом як підбір репертуару. Останній повинен включати різні за стилем, характером та формою твори вітчизняних та зарубіжних композиторів. Залучення учнів до процесу вибору репертуару в подальшому може пришвидшити процес вивчення твору.

Щодо роботи над музичним твором, необхідно виділити наступні етапи: ознайомлення учнів з твором в цілому, що передбачає створення інтелектуального та емоційного враження; технічне освоєння засобів

виразності, як-от: робота над динамікою, ритмом, темпом, тощо; а також робота щодо втілення художнього образу твору.

Враховуючи те, що концертний виступ є завершальним етапом творчої роботи колективу, вважаємо надзвичайно важливою синергію педагога та учнів саме у переддень концертного виступу. Це і вміння ефектно вийти на сцену, і зовнішній вигляд, й одночасний невимушений уклін, моральний і психологічний стан дітей, фізична витривалість, і зоровий та слуховий контакт членів ансамблю між собою та слухачами, і певні психологічні прийоми та вправи, що тісно пов'язані з фізіологією виконавців.

Концертний виступ – своєрідне свято в житті колективу. Саме цей етап потребує максимальної концентрації та емоційної «віддачі» учнів, тому вони відчувають неабияку відповідальність. Це почуття в свою чергу призводить до хвилювання. Бажано на даному етапі, аби викладач знав про особливості реагування організму кожної дитини на стресові ситуації, адже вони можуть бути дуже непередбачуваними.

Важливий педагогічний момент полягає в тому, як стверджував Ф. Ліпс, що педагогу не слід давати останні настанови, що стосуються інтерпретації. В учнів своя психіка, вони вже налаштувалися по-своєму, і подібні поради перед виходом на сцену можуть лише викликати скутість, невпевненість. Корисніше в даному випадку допомогти їм психологічно налаштуватися на максимальну віддачу [2, с. 146].

На думку багатьох музикантів, однією з головних причин, що викликають хвилювання і навіть деякий страх, є боязнь забути текст. «По-моєму, пам'ять – майже єдина причина хвилювання перед публічним виступом, – писав Ф. Бузоні. – Хвилюються перш за все тому, що бояться «забути»» [2, с. 148]. Оскільки саме боязнь забути текст і призводить до скутості та нервозності, то треба обов'язково заспокоїти учнів та налаштувати їх так, аби навіть якщо вони і зіб'ються, то могли гідно вийти з такої ситуації, не зациклюючись на невдалому моменті, адже не дарма кажуть, що не помиляється той, хто нічого не робить.

Ще одним ключовим моментом, на думку Ф. Ліпса, є те, що запам'ятовувати слід музику, а не формальну послідовність нот. Важливо, щоб інтонація запам'ятовувалася з емоційною свідомістю, під впливом логіки розвитку. Наприклад, ніхто не забуває текст там, де продовження як би само напрашується [2, с. 152].

Отже, ансамблева гра посідає провідне місце у процесі розвитку здібностей юних музикантів. Кожен етап роботи з ансамблем повинен

бути виваженим, цілеспрямованим та результативним. Колективний характер роботи на кожному з етапів є запорукою формування свідомого ставлення до справи, приносить моральне та естетичне задоволення, виховує почуття відповідальності і робить клас ансамблю ефективною формою навчально-виховного процесу.

Список використаних джерел:

1. Музыкальная энциклопедия в 6 томах. Гл. ред. Келдыш Ю.В. Москва : Сов композитор, 1978–1982 г. Т. 1, Т. 4. 6176 с.
2. Липс Ф. Искусство игры на баяне. Москва : Музыка, 1985. 158 с.
3. Бузони Ф. «О пионистическом мастерстве». В кн.: Исполнительское искусство зарубежных стран. 1962. Вып. 1. 176 с.
4. Петрушин В.И. «Музыкальная психология» : учебник и практикум для академического бакалаврата. 4-е изд., перераб. и доп. Москва : Издательство Юрайт, 2017. 380 с.
5. Ушенин В. Работа с ансамблем русских народных инструментов : Методическое пособие. Москва, 1986.
6. Готлиб А. Основы ансамблевой техники. Москва, 1971. 94 с.

Лисюк Т.Ю.

студент,

Науковий керівник: Киричук Г.Є.

доктор біологічних наук, професор,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТУ «БІОЛОГІЯ І ЕКОЛОГІЯ» (ПРОФІЛЬНИЙ РІВЕНЬ)

В системі освіти відбуваються динамічні зміни протягом багатьох років. Основна дидактична мета освітнього процесу – це виховання цілеспрямованої, багатогранної, вихованої особистості із багатим набором персональних навичок, що готова до життя в прогресивному суспільстві, яке швидко розвивається [5].